

J e l e n t é s

a Mecseki Karstkutató Csoport 1975. évi munkájára.

A csoport munkaterülete a Ny-i és a K-i Mecsek, valamint a Villányi hegység. Utóbbihoz tartozik Beremend környéke is.

A Ny-i Mecsek területén kutatásunk súlypontja az Abaligeti barlang és annak vizgyűjtő területe. Ennek megfelelően a barlang felmérés kiegészítő munkáiként még 1974. dec. 7-én 3 napos tábort indítottunk a Baranya megyei Idegenforgalmi Hivataltól kapott támogatásként rendelkezésünkre bocsájtott szállás igénybevételével. Jóllehet a tábor eredeti célját nem érte el, mert a mérés kezdetén meghibásodott a barlang felmérő műszerünk, mégis hasznosan töltöttük az időt a tektonikus litoklázisok és a Törökpince barlang vizsgálataival. E munkák regisztrálása kimaradt előző évi jelentésünkből.

A hidrogeológiai méréseket folytattuk a karstvizszint észlelés főirások szintváltozásainak és a karstforrások hozamváltozásainak megismerésére. E munkákkal kapcsolódtunk a VITUKI-ban végzett tritium vizsgálatokhoz rendszeresen vett vizminták eredményeinek későbbi kiértékeléséhez. A nyelős működés hatásaival magyarázható tritium változás korrelációját csak az észleléseink eredményéből szerkesztett diagram alapján lehet majd szabatosan vizsgálni.

A tervezett Uregkutató geofizikai kísérleti méréseket üzemi munkaként a Nyáras völgyben ún. "töltött test" módszer alkalmazásával kombinálva végeztük. Az így nyert adatokból Baranyi István tagtársunk értékelése szerint sikerült meghatározni a völgyet felszín alatt keresztelő vízjáratot. Ez nagy valószínűséggel azonos a Szárastói víznyeléstől az Abaligeti barlangig vezető járattal. Így sikeres feltárása az Abaligeti barlang feltételezésünk szerint járható - még ismeretlen - szakaszát nyithatná meg.

A sajtó és a TV híradásai alapján az érdeklődés középpontjába került az Achilles nyelőnél a fenntartó szervünk által végzett munka. A viznyelőből remélt barlang-feltárást biztosító lejtakna kihajtásának az előkészítése után nem volt szükség csoportunk munkájára, ugyanis a Baranya megyei Idegenforgalmi Hivatal megrendelésére a Mecseki Érchányászati Vállalat Igazgatósága vállalta és a III. sz. bányászattal kivitelezette a vágathajtást.

Itt mégis megemlítjük a bányászati igen jelentős - elismerésre méltó - társadalmi szolgáltatásként felmerült többlet munkavégzést és a Kutató-Mélyfúró Üzem segítségét, melyek irányítását Szokolányi Gyula főosztályvezető és Deák Béla területi főmérnök végezte.

A 60 folyóméteres lejtaknából alkalmas helyen ^{1975 október} (30-m) lyukadtak a BHN barlangkutató csoportja által 1974 augusztusában elért munkahelyre. Ez a +227,6 m Balti magasságban megtalált szintes vízfolyás, melyet megfestve hasonlóan a nyelő felfedezése utáni évben /1965. IX. lásd Karszt- és Barlang 1970 I. sz. p. 25-30/ végzett tartálykecsis viszonyjelzés eredményéhez; a fluorescein az 1350 m légvonalbeli távolságra lévő Viasz forrásban jelent meg. /Vass Béla szóbeli közlése/

A barlangfeltáró munkát a továbbiakban a BHN barlangkutató csoportja folytatja. Ehhez csoportunk operatív részlegének segítségét felajánlottuk Vass Béla főmérnöknek márc. 4-én a MNV igazgatóságán Mátrai Árpád igazgatóhelyettes főmérnöknel történt tárgyalás során. A mecseki barlangkutató közös ügyét szolgáló feltáró munkához gyors sikert kívánunk a BHN barlangkutató csoportnak.

November 7-8-án az Óbudai Kinizsi barlangkutató csoport 10 fővel /Adonkó Péter vezetésével/ mecseki tapasztalatcsere túrát rendezett, melynek során bemutatunk néhány barlangot, egyben megismertették csoportunkkal az általuk használt kötélmászó felszereléseket és technikát.

A K-i Mecsek területén ez évben a karbonátos képződmények előzetes irodalmi adatgyűjtés vizsgálatát végeztük. Az irodalmi adatok és a MÁFI földtani térképeinek feldolgozása folyamatban van. Ennek kez-

doti eredményeként elkészült egy előzetes vízföldtani térkép, mely alapul szolgál a terepi kutatások megkezdéséhez.

A Villányi hegységben a barlangok vizsgálatát már az év első hónapjától folytattuk. Így főleg Borsmonden a BCM kőbánya barlangjait és a Zucker bányai Őrdöglyuk barlangot jártuk be.

E barlangokat - néhány mecseki barlang megtekintésével együtt - bemutattak a Lengyel Tudományos Akadémia Speleológiai Bizottsága hazánkban járt vezetőjének Dr. Jan Rudnicki kandidátusnak, aki a MTA és az MKBT vendégeként a VITUKI kutatóinak kalauszolásával tanulmányútát tett az ország jelentősebb karszavidékeinek megismerésére.

Junius 12-én a EVI máriagyűdi kőfejtőjében robbantás során a +226 m-es szinten a bányászok egy barlangba lyukadtak. Másnap az üreg felderítését elvégeztük, majd VI. 14-én feltérképeztük és képződményeiről fotókat készítettünk.

Az üzenvezetőnek - kérésére - a OTVH felé történő bejelentéséhez rövid előzetes tájékoztatót adtunk, melyből a barlangot bemutató részt alább idézzük:

"A barlangüreg 24 m mélységig csaknem függőleges, majd meredek lejtővel é-i irányban folytatódik és végül újabb szakadék alatt érjük el a becsüdt kővek alkotta álfenékét. A bejárati nyílástól mért ferde távolság 40,25 m 61° dőlésszöggel. A kürtő átmérője 4-6 m, melyből az üreg becsült köbtartalma 1000-1400 m³ lehet az álfenékig. A mért litoklázisok és egyéb jelek alapján feltehető, hogy a szomboly a mélység felé folytatódik. Ez a barlang a hegység eddig feltárt legnagyobb méretű cseppköves kürtője."

Az első leszállás /Rónaki / Valki Nándor bejelentése nyomán a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság engedélyével és Saághy István szint felügyelő segítségével történt.

A felmérésnél Timár Lajos biztosításával Rónaki L. - Rebró K. és Budai J. vettek részt.

Miután a OTVH képviselői is megtekintették az új barlangot - engedélyükkel - a szintet letermelték, így a felső rész megsemmisült.

A beregszenti kőbányában a +100 m-es szinten feltárt két barlang üregben a 24 C⁰-es termásvíz szintje alatt jól látható folytatás felderítésére Plózer István ajánlatára bűvár expedíció megszervezését tervezzük. Együttal a +115 m-es szintről nyíló zomboly alján lévő vízzel elárasztott üregek vizsgálatát is célszerűnek tartjuk.

Egyéb tevékenységünket is megemlítve kidolgoztunk egy javaslatot a "bibliográfia lyukkártyás adattárolására" melyet márc. 19-én a Társulat Dokumentációs Szakosztályának Bibliográfiai Szakbizottságához felterjesztettünk. Ebben ajánlasként

"javaslatot teszünk az MKBT központi bibliográfiai adatgyűjteményének elkészítésére, mely az esetleg későbbiekben felállítandó Magyar Barlangtani Intézet megalakulásáig a Bibliográfiai Szakbizottság kezelésében állna a kutatók rendelkezésére."

A teljes anyag mellett kivonatos ismertetőt is eljuttattunk márc. 22-én a Társulathoz publikációs céllal, egyben kérve annak tárgyalási napirendre tűzését - mely tudomásunk szerint azóta sem történt meg.

A "Barszla 150" nemzetközi konferencián előadás tartásával vettünk részt.